

ජේතවන උප රසායනාගාරය

හැඳින්වීම

1985 අප්‍රේල් මස උප රසායනාගාරය ආරම්භ කරන ලදී. මෙහි මූලික අරමුණ වූයේ කැණීම්වලින් සොයා ගන්නා පුරාවස්තු සංරක්ෂණය කර අනාගතය සඳහා ආරක්ෂා කිරීමයි.

1986 වසරේ පුරාවිද්‍යා පශ්චාත් උපාධි ආයතනය මෙහෙයවූ පුරාවස්තු සංරක්ෂණ පාඨමාලාව මගින් ඒ සඳහා අවශ්‍ය දැනුම ලබා දෙන ලදී. එම පාඨමාලාව හැදෑරූ අය රසායනාගාර වෙත යොමු කළ අතර, ඒ සඳහා බ්‍රිතාන්‍ය ජාතික Gill Julef හා Anne McLane යන මහත්මීන් මූලික විය.

දැනට ජේතවන උප රසායනාගාරය කෞතුකාගාර ගොඩනැගිල්ල තුළ ම ස්ථාපිත කර ඇත.

වසර දහස් ගණනක් පොළොව අභ්‍යන්තරයේ පැවැතීමේ දී පළමු ව දිරාපත් වීමට ලක්වේ. ඉන් අනතුරුව එම පරිසර සාධකවලට අනුගත වේ. එවිට දිරාපත් වීම පාලනය වී පවතී. නමුත් කැණීමකින් මතුපිට පරිසරයට ගෙන ආ විට පරිසර වෙනස් වීම් හා හායන කාරක (ඔක්සිජන්, ජල වාෂ්ප) මත හැවන දිරාපත් වීම වේගවත් කරයි.

එහි දී සිදුවන හායනය පාලනය කිරීම සංරක්ෂණය නම් වේ. පුරාවස්තුව දිරාපත් වීමට බලපාන හායන ද්‍රව්‍ය (මළ අපද්‍රව්‍ය) ඉවත් කිරීම, ස්ථාවර කිරීම, මතුපිට පෘෂ්ඨය පරිසරය හා ගැටීම වලකාලීම ආදිය සිදු කරයි. ඊට අමතර ව කොටස් ඇලවීම, හිස්තැන් පිරවීම ද සිදු කරනු ලැබේ. ඒ සඳහා යාන්ත්‍රික හා රසායනික ක්‍රමවේද සිදු කරනු ලැබේ. පරිසර පාලන (ආලෝකය, සාපේක්ෂ ආර්ද්‍රතාවය හා උෂ්ණත්වය) තත්ත්වයන් යටතේ එම පුරාවස්තු ප්‍රදර්ශනයට හෝ ගබඩා කිරීම සඳහා යොමු කෙරේ.

සෑම පුරාවස්තුවක් ම රසායනාගාරයේ ලියාපදිංචි කර රසායනාගාර අංකයක් යොදනු ලබන අතර, සෑම පුරාවස්තුවක් ම ඡායාරූප (සංරක්ෂණයට පෙර - පසු) දළ රූප සටහන්, මිනුම්, පවතින ලක්ෂණ, තත්ත්වය, ප්‍රතිකර්ම හා ගබඩා කිරීම ඇතුළත් සංරක්ෂණ වාර්තා පතක් (Conservation Record Card) සකසනු ලැබේ. ඊට අමතර ව මාසික විද්‍යාත්මක වාර්තා හා වාර්ෂික සංරක්ෂණ වාර්තා පිළියෙල කෙරේ.

දැනට ජේතවන උප රසායනාගාරය මගින් කරන ලද හා කරමින් පවතින සංරක්ෂණ කාර්යයන්

(01) 1985 සිට මේ දක්වා විවිධ අමුද්‍රව්‍යවලින් සැදී විවිධ පුරාවස්තු 9300 කට ආසන්න ප්‍රමාණයක් සංරක්ෂණය කර ඇත. ඒවා නම්,

- 1. ලෝහ - රන්, රිදී, තඹ, යකඩ, ඊයම්, බෙලෙක්
(කාසි, පිළිම, ආභරණ, උපකරණ, සැරසිලි, පබළු ආදිය)
- 2. මැටි - (බඳුන්, උළු, ගඩොල්, කැටයම් නිර්මාණ, පබළු)
- 3. පාෂාණ - ග්‍රෑනයිට්, හුණුගල්, කිරිගරුඬ, වැලිගල්, මැණික්
(පිළිම, පබළු, කැටයම්, පුවරු, මුරුගල්, සෙල්ලිපි)
- 4. සත්ත්ව අස්ථි - අස්ථි, ඇත්දළ, බෙලිකටු, සත්ත්ව දත්
(ආභරණ, උපකරණ, පබළු , ක්‍රීඩා භාණ්ඩ)
- 5. විදුරු - (පබළු, බඳුන්, කෙහෙරැලි)

(02) කෞතුකාගාරයේ ප්‍රදර්ශනයට තබා ඇති සංරක්ෂණය කරන ලද පුරාවස්තු අතරින් ලෝහමය පුරාවස්තුවල වෙනස්වීම් නියාමනය කිරීම හා නැවත මූලිකත්වය අනුව සංරක්ෂණ ක්‍රියාවලියට යොමු කිරීම. මෙම කටයුතු 2010 ආරම්භ කරන ලද අතර දැනට පුරාවස්තු 102 ක් සංරක්ෂණ කටයුතු අවසන් කර ඇත.

(03) පර්යේෂණ හා විශ්ලේෂණ අංශයේ ඇති පෙර සංරක්ෂණය කරන ලද පුරාවස්තුවල වෙනස් වීම් නියාමනය. සංරක්ෂණය කළ යුතු පුරාවස්තු නැවත සංරක්ෂණය කිරීම. මෙහි දී බෙලිකටුවලින් නිපදවූ පබළු සඳහා ප්‍රමුඛත්වය ලබා දී ඇත.

(04) ජේතවන ස්තූපයේ පැරණි හුණු බදාම ස්තර සංරක්ෂණය කර අවසන් කර ඇත. 2013 ජනවාරි සිට නැවත සංරක්ෂණ (නඩත්තු) කටයුතු කරගෙන යනු ලැබේ.

(05) ජෛනවන ව්‍යාපෘතියේ පුරාවස්තු වලට අමතර ව යාපහුව හා මහනුවර ව්‍යාපෘතියල පුරාවස්තු සංරක්ෂණය කර ඇත.

සංරක්ෂණයට පෙර

සංරක්ෂණයට පසු

